

A scenic landscape of Tibet featuring a range of snow-capped mountains in the background, a calm body of water in the middle ground, and strings of colorful Tibetan prayer flags in the foreground. The flags are in shades of blue, green, red, yellow, and white, some with printed text. The sky is filled with soft, white clouds.

Tibet

Klíčová oblast globálního klimatického systému

Tibet z pohledu ekologie a klimatu

Tibet, přezdívaný „střecha světa“, je z pohledu ekologie strategickou oblastí, zcela klíčovou pro zdraví planety. Svět se čím dál více začíná zabývat změnou klimatu a jejími dopady – a v tomto ohledu je nezbytné, aby Tibet tvořil jádro jakékoli diskuze o změně klimatu.

Rychle postupující klimatická změna zasáhne území daleko za hranicemi Tibetské náhorní plošiny. Ovlivní dostupnost vody pro miliardy lidí a změny cirkulaci atmosféry na pólce zeměkoule. Globální ekologické katastrofě se ještě můžeme vyhnout, musíme však jednat okamžitě a zajistit ochranu křehkému ekosystému Tibetské náhorní plošiny.

Tibetská náhorní plošina je dominantou asijského kontinentu, patří mezi nejcitlivější ekosystémy světa a je jedinečnou oblastí z hlediska biogeografie. Po celé generace zajišťovala základní podmínky pro život i rozkvět lidských civilizací, včetně té indické.

V současnosti ale čelí obrovské ekologické zkáze: odtávání ledovců a nerovnoměrnému tání permafrostu, vysychání mokřadů a rozsáhlé desertifikaci travnatých ploch.

Tibeťané jsou rodilí průvodci Tibetskou náhorní plošinou. Je tedy zásadní, abychom při řešení klimatické změny využili rozsáhlých a odborných znalostí, které o své domovině mají.

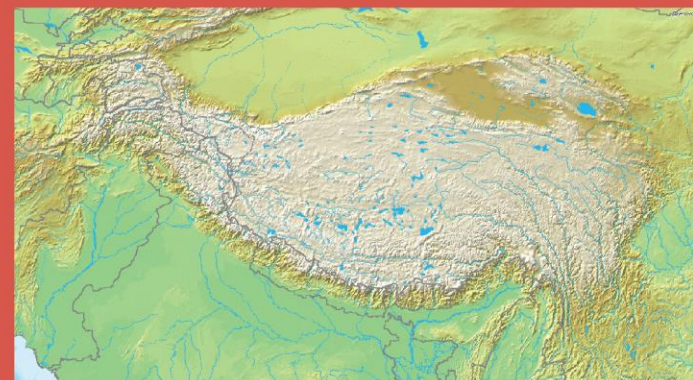
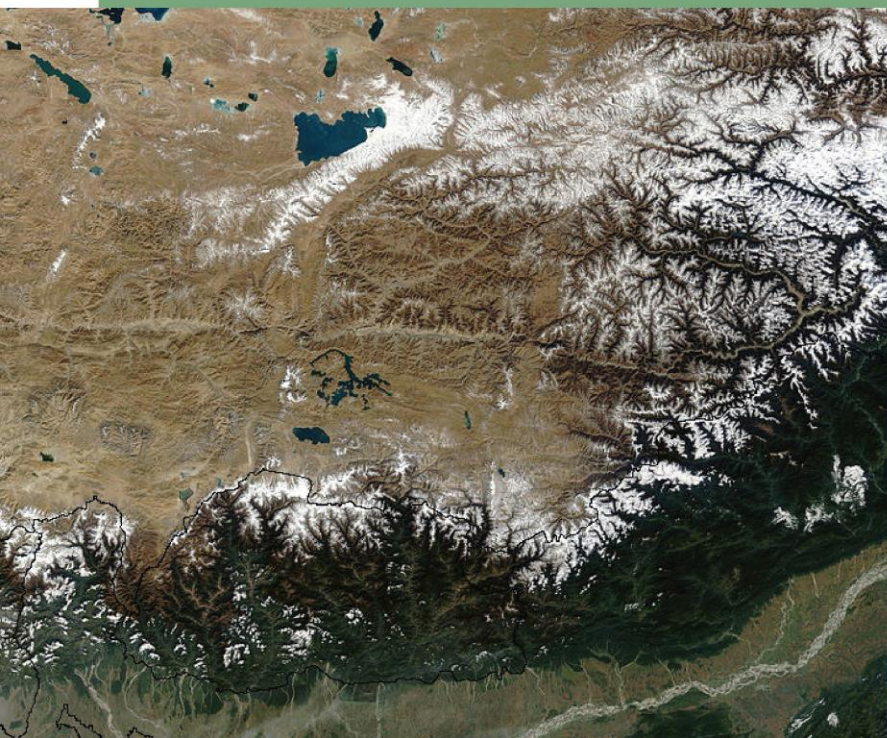
Tibetská náhorní plošina se otepluje dvakrát rychleji než zbytek světa, což znamená extrémnější a méně předvídatelné počasí na celém asijském kontinentu i větší hrozbu pro tibetské ledovce.

Globální význam Tibetské náhorní plošiny

Tibet: Střecha světa

Tibetská náhorní plošina se rozkládá na ploše 2,5 milionu km², což jsou zhruba 2 % zemského povrchu, a nachází se v průměrné výšce 4000 metrů nad mořem. Je to největší a nejvýše položená plošina na světě a říká se jí „střecha světa“.

Najdeme zde největší pohoří i nejvýše položená místa na světě, například Mount Everest, v tibetštině Džomolangma.

Tibet: Třetí pól

Díky své extrémně vysoké poloze Tibet-ská náhorní plošina čítá 46 000 ledovců, je tedy po severním a jižním pólu třetí největší zásobárnou ledu na světě. Proto se jí přezdívá „třetí pól“.

Tibet: Pán deště

Díky své extrémně vysoké poloze, značné rozloze a ledovcovým plochám ovlivňuje Tibetská náhorní plošina načasování i intenzitu monzunů v celém regionu.

Načasování a intenzita indických monzunů závisí na teplotě atmosféry nad Tibetskou náhorní plošinou.

Dokonce existuje i spojitost mezi zhoršujícími se vedry v Evropě a severovýchodní Asii a táním sněhu na Tibetské náhorní plošině.

Tibet: Vodárenská věž Asie

Na území Tibetské náhorní plošiny pramení šest největších asijských řek, a to díky tomu, že má třetí největší počet ledovců na světě a rozsáhlý permafrost.

Jsou to řeky Jang-c'-ťiang/Dřičhu, Žlutá řeka/Maču, Mekong/Dzaču, Salwin/Gjal-mo Ngülču, Indus/Sengge Cangpo a Brahmaputra/Jarlung Cangpo (názvy uvádíme v češtině/tibetštině).

Slouží 40 % lidské populace (Foggin, 2008). Přes 1,5 miliardy lidí je na ní přímo závislých (UNEP).

Tibeťané svou zemi nazývají „země sněhu“.

Vliv klimatické změny na Tibetskou náhorní plošinu

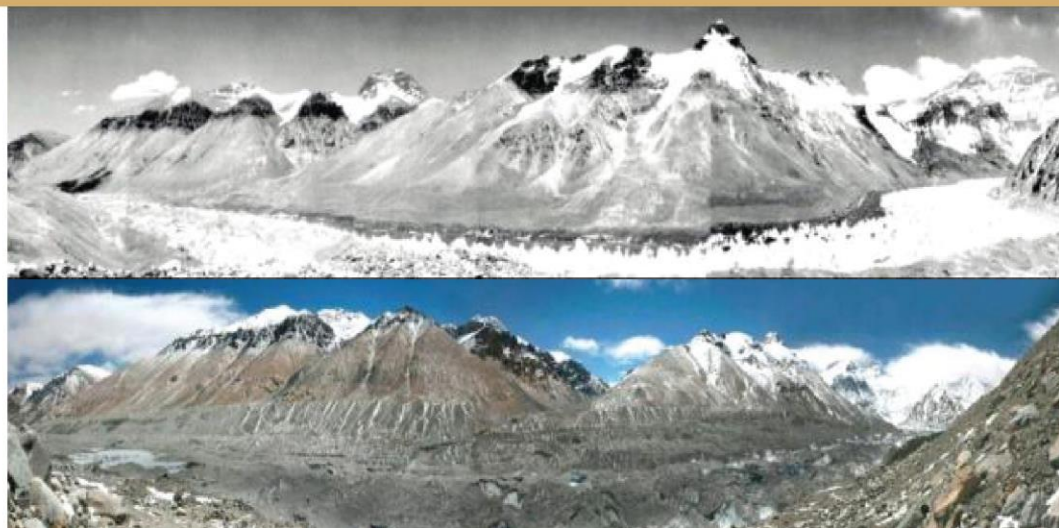
Úbytek ledovců

Úbytek ledovců je viditelnou známkou klimatické změny. Tání ledovců ovlivňuje zásoby vody a déšť.

Tibetská náhorní plošina je po Arktidě a Antarktidě tzv. „třetím pólem“ zeměkoule a obsahuje třetí největší množství ledu.

Během posledních padesáti let zmizelo 82 % ledu. Za současných podmínek zmizí do roku 2050 dvě třetiny ledovců.

Od padesátých let minulého století žádný led nepřibyl. Období tání nyní přichází dříve a trvá déle.

Degradace permafrostu

Tibetská náhorní plošina zadržuje okolo 12 300 milionu tun uhlíku.

Z toho je 37 % uloženo v permafrostu. Degradací permafrostu by se do atmosféry uvolnilo obrovské množství uhlíku, což by ještě více urychlilo globální oteplování.

V posledních letech narůstá desertifikace travnatých ploch a v celém Tibetu přibývají sesuvy půdy a bahna.

Mokřady na Tibetské náhorní plošině se za posledních 40 let zmenšily o více než 10 %.

Přírodní katastrofy jsou v Tibetu na vzestupu

V roce 2016 Tibet postihlo bezprecedentní množství přírodních katastrof. V období mezi červnem a zářím zasáhla sever Tibetu sucha, severovýchodem se přehnaly přívalové deště a bahnité povodně a na severozápadě řádila ledovcová lavina.

V roce 2017 Tibet utrpěl obrovské sesuvy půdy, které na deset dní zablokovaly řeku Jang-c'-ťiang, vážně poškodily říční dno a zaplavily většinu města Bolu.

To vše jasně svědčí o drastických změnách v chování klimatu Tibetské náhorní plošiny a o tom, že v následujících letech můžeme pravděpodobně očekávat další přírodní katastrofy.

Současný stav životního prostředí v Tibetu

Přehrady na tibetských řekách

Čína postavila přehrady na většině tibetských řek s k tomu dalších 50 velkokapacitních vodních elektráren tamtéž.

Přehrady vyvolávají zemětřesení a zároveň jsou jimi ničeny.

Tibetská náhorní plošina je obzvláště citlivá na seismickou aktivitu.

Kaskády přehrad mohou vyvolat řetězové reakce a zvyšovat dopady zemětřesení v této oblasti.

Čína má nejvíce přehrad na světě (87 000).

Odsun tibetských kočovníků

Pastviny tvoří okolo 70% celkové plochy Tibetu.

Historie přes 7000 let.

Bylo odsunuto přes dva miliony kočovníků. Jsou přesídlováni do zvláštních vesnic bez pracovních příležitostí, lékařské péče, škol či odpovídající infrastruktury.

Zelené plochy degradují kvůli zvyšujícím se teplotám a nedodržování přijatých opatření.

Odsun kočovníků umožňuje rozsáhlou těžbu.

Těžba v tibetských horách

Nedostačující ekologické normy a regulace.

Přes 130 protestů proti těžbě od r. 2009.

Těžba probíhá bez souhlasu a zapojení veřejnosti.

Těžba ničí hory a znečišťuje řeky.

V březnu r. 2010 oznámila Čína 3000 těžebních míst v Tibetu.

29. Března 2013 zabil obrovský sesuv půdy v dole Gyama 83 lidí .

V září r. 2014 vláda ignorovala námitku vesnice Dokar proti vyhazování odpadu z dolů do řeky, v jehož důsledku dochází k úmrtí hospodářských zvířat.

Minyak Lhagang, odpad z lithiového dolu (4. května 2016)

- mrtvé ryby
- znečištění místního potoka
- stovky protestujících z řad místních obyvatel

Odpadové šílenství

Čínská vláda zanedbává nutnost zcela základních opatření na ochranu křehkého ekosystému před stále se zvyšující lidské činností. Zejména pak odpadové hospodářství. Obrovské množství turistů s sebou přináší i odpovídající množství odpadu. Příslušná opatření zcela chybí a dochází tak k masivnímu znečišťování hor odpadky i vyhazování odpadu do řek.

Ještě před dvaceti lety nebyl v Tibetu žádný problém s odpady. Domácí odpad se plně zpracovával a využíval jako hnojení na farmách.

Amčok, těžba ve svaté hoře (31. května 2016)

- 2000 protestujících z řad místních obyvatel
- mnoho zraněných, šest zatčených

Sebeupálení:

Kunchok Tsering (+18) 26.11.2011

Tsering Dhondup (+34) 20.11.2012

Tsultrim Gyamtso (+44) 19.12.2013

Je nesmírně důležité soustředit pozornost na dopady změny klimatu na Tibetské náhorní plošinu. Stejně tak je důležité chránit životní prostředí Tibetu, které patří mezi nejvýznamnější a nejcitlivější ekosystémy světa.

Tibetská náhorní plošina potřebuje ochranu, není to zásadní otázka jen pro Tibeťany, ale pro budoucnost a udržitelnost celé lidské civilizace.

May the Land of Snows and Roof of the World flourish, may its glaciers stay impressive and waters clear, air fresh and people happy.